

จุดยืนของอาเซียนและไทย ท่ามกลางวิกฤตการณ์สงครามการค้า (Trade war)

จากการประกาศใช้มาตรการทางการค้าของสหรัฐฯ เมื่อ ๑๗ ก.ย.๖๑ ตามมาด้วยมาตรการตอบโต้ของจีน และลุกลามไปถึงประเทศมหาอำนาจต่างๆ ออกมาประกาศพร้อมทำสงครามการค้ากับสหรัฐฯ นั้น ซึ่งอาเซียนและไทยต่างก็อยู่ในห่วงโซ่อุปทานการค้าโลก อาจได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวยังคงเป็นที่สนใจและจับตามองของสังคมโลก

ที่ผ่านมา : เมื่อ ๑๗ ก.ย.๖๑ ภายหลังจากที่สหรัฐฯ ประกาศใช้มาตรการทางการค้า โดยการจัดเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากจีนในหมวดต่างๆ เพิ่มขึ้นกว่า ๖,๐๓๑ รายการ อาทิเช่น เครื่องซักผ้าและส่วนประกอบ ถูกจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๔๐-๕๐, แผงโซลาเซลล์ ร้อยละ ๑๕-๓๐, เหล็ก ร้อยละ ๒๕, อลูมิเนียม ร้อยละ ๑๐ และสินค้า IT ร้อยละ ๒๕ เป็นต้น ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ รวมทั้งอาเซียนและไทยด้วย

ปัจจุบัน : การที่สหรัฐฯ ประกาศขึ้นภาษีสินค้านำเข้าจากจีนได้สร้างความเสียหายให้กับจีนมีมูลค่ากว่า ๒ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มยานยนต์และชิ้นส่วนประกอบสินค้าเกษตร สินค้าประมง สินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้าที่อยู่ในมาตรการส่งเสริมของจีน ภายใต้ต้นนโยบาย Made in China 2025 ซึ่งถูกจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ ๑๐ และสหรัฐฯ ยังประกาศว่าจะมีการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๓๕ ในเร็วๆ นี้

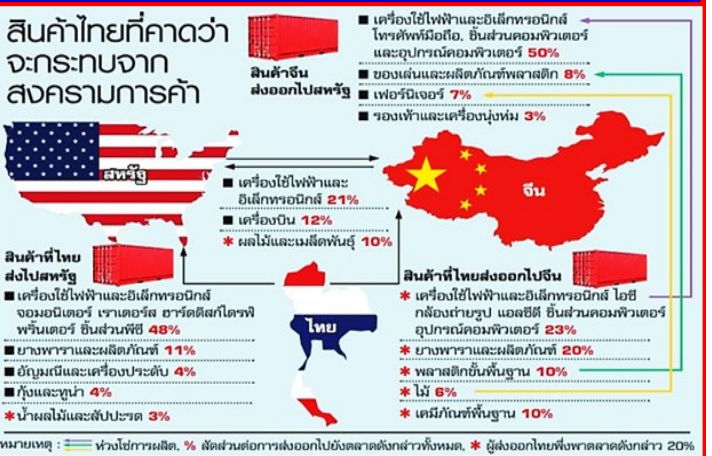
แนวโน้ม : ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวจากการทำสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ นั้นคือ ทั้งสองประเทศที่ซึ่งเป็นประเทศหลักในการทำสงครามการค้า จะได้รับความเสียหายและเสียประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการและภาคแรงงานในช่วงแรกๆ จะได้รับการปกป้องด้วยนโยบายของแต่ละประเทศ แต่ในทางกลับกันทั้งจีนและสหรัฐฯ จะได้รับผลสะท้อนกลับมากับมาในรูปแบบต่างๆ ทั้งต้นทุนการผลิตที่ต้องแพงขึ้น และค่าครองชีพสูงขึ้น

ข้ออ้าง : เหตุผลที่สหรัฐฯ ใช้ในการประกาศครั้งนี้ คือ Section 232 ของ Trade Expansion Act ปี 1962 ซึ่งอนุญาตให้สหรัฐฯ ใช้มาตรการทางการค้าเพื่อตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการตอบโต้การให้เงินอุดหนุน และมาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น โดยทั้ง ๓ มาตรการนี้ สหรัฐฯ นำมาใช้เป็นข้ออ้างเพื่อเหตุผลด้านความมั่นคงของชาติ นอกจากนี้ ยังมีนำ Section 301 ของ Trade Act of 1974 มาใช้ โดยอ้างว่าจีนได้ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสหรัฐฯ

บทวิเคราะห์

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้
๑) ผลจากการประกาศใช้มาตรการทางการค้าของสหรัฐฯ จะส่งผลทำให้จีนได้รับความเสียหายอย่างมาก โดยจีนใช้มาตรการตอบโต้สหรัฐฯ ด้วยการปรับขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ เช่นเดียวกันตามที่เคยประกาศไว้เมื่อเดือน ส.ค.๖๑ ซึ่งการดำเนินการของจีนครั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อมุ่งโจมตีผู้ผลิตสินค้าที่เป็นฐานเสี่ยงของประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ โดยตรง
๒) การประกาศมาตรการทางการค้าด้วยการขึ้นภาษีสินค้าของสหรัฐฯ ได้กระจายความขัดแย้งเป็นวงกว้างมากขึ้น ทั้งสร้างความไม่พอใจให้แก่อีก ๖ ประเทศ ได้แก่ เม็กซิโก แคนาดา สหภาพยุโรป อินเดีย ตุรกี และรัสเซีย ซึ่งได้ออกมาประกาศพร้อมทำสงคราม

จุดยืนของอาเซียนและไทย ท่ามกลางวิกฤตการณ์สงครามการค้า (Trade war)

การค้ากับสหรัฐฯ เช่นเดียวกัน

๓) หากวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งซึ่งจะพบว่า การประกาศสงครามการค้าของสหรัฐฯ ในครั้งนี้ ไม่ใช่ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นเหตุผลทางการเมืองด้วย ซึ่งนอกจาก โดนัลด์ ทรัมป์ ต้องการที่จะลดตัวเลขการขาดดุลทางการค้าของสหรัฐฯ ลงแล้ว โดนัลด์ ทรัมป์ ยังหวังผลคะแนนการเลือกตั้งกลางเทอมที่จะเกิดขึ้นในเดือน พ.ย.๖๑ อีกด้วย

๔) ข้ออ้างหรือมาตรการทางการค้าที่สหรัฐฯ กำลังดำเนินการอยู่ ณ ขณะนี้ มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติและพุ่งเป้าเพื่อโจมตีจีนเพียงประเทศเดียว ซึ่งมาตรการที่ โดนัลด์ ทรัมป์ นำมาใช้เป็นข้ออ้างนั้นขัดแย้งกับกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ที่ไม่อนุญาตให้ใช้มาตรการดังกล่าวเลือกปฏิบัติ เช่น การยกเว้นให้กับบางประเทศ และบังคับใช้กับบางประเทศ เป็นต้น

๕) เหตุผลด้านความมั่นคงที่สหรัฐฯ นำมาใช้อ้างนั้น เป็นการตีความหมายอย่างแคบมากเกินไป กล่าวคือ การขึ้นภาษีเหล็กนั้นเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมเหล็กภายในประเทศ และหากเกิดภาวะสงคราม สหรัฐฯ ก็จะไม่ใช้เหล็กสำหรับใช้ในการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์

๖) การที่จีน และอีก ๖ ประเทศ ออกมาประกาศสงครามการค้ากับสหรัฐฯ นั้น ได้ส่งผลกระทบต่ออาเซียนและไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากอาเซียนและไทยอยู่ในห่วงโซ่อุปทานการค้าโลก ฉะนั้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่างๆ (ทางตรงและทางอ้อม) ซึ่งไทยยังคงต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดต่อไป

wan:รบทอวาทะียบแลไทย

จากมาตรการที่สหรัฐฯ ประกาศใช้นั้น ส่งผลกระทบต่ออาเซียนและไทย ใน ๔ มิติ ดังนี้

ทางตรง : สินค้าทั้งจากอาเซียนและไทย จะถูกสหรัฐฯ ตั้งกำแพงภาษี ถูกกำหนดโควตาการนำเข้า และทำให้การส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐฯ ซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่เป็นอันดับต้นๆ ของโลก จะลดน้อยลง

ทางอ้อม : เมื่อสินค้าจากจีนถูกตั้งกำแพงภาษีในอัตราที่เพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลทำให้จีนส่งออกปสหรัฐฯ ลดลง และจีนก็จะผลิตสินค้าลดลง ซึ่งวัตถุดิบต่างๆ ที่จีนต้องนำเข้าจากอาเซียนและไทยก็จะลดลงตามไปด้วย นั่นหมายถึง ทั้งอาเซียนและไทยก็จะส่งออกสินค้าประเภทวัตถุดิบได้น้อยลง

การนำเข้า : เมื่อการส่งออกไปยังสหรัฐฯ ลดลง ก็จะทำให้มีสินค้าเหลือค้างอยู่ในตลาดโลกมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ราคาสินค้าถูกลง ซึ่งอาจทำให้สินค้าเหล่านั้นถูกนำเข้าเข้ามาในตลาดอาเซียนและไทยเพิ่มมากขึ้น จนอาจทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่ผู้ประกอบการไทยถูกโจมตีจากสินค้านำเข้าราคาถูกเหล่านี้

การส่งออก : สืบเนื่องจากสถานการณ์ในตลาดโลกที่มีสินค้าเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้สินค้าส่งออกทั้งจากอาเซียนและไทยส่งออกได้น้อยลงในตลาดโลก

การเสริมสร้างโอกาสให้ไทย

จีนซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ ๒ ของโลก มีการตอบโต้สหรัฐฯ ด้วยการขึ้นภาษีการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ เช่นเดียวกับอีกหลายๆ ประเทศที่กำลังดำเนินการตอบโต้อยู่ ซึ่งหมายความว่า สินค้าที่นำเข้าจากสหรัฐฯ จะมีราคาสูงขึ้น กล่าวคือ เป็นโอกาสของสินค้าส่งออกจากไทย ที่จะเข้าไปช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดจากสหรัฐฯ

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของไทยด้วยว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถปรับนโยบายได้รวดเร็วเพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในตลาดโลก และสามารถแข่งขันทางด้านราคาในตลาดโลกได้หรือไม่

ในขณะเดียวกัน เมื่อสินค้าจากจีนและนานาชาติในตลาดสหรัฐฯ มีราคาสูงขึ้น สินค้าไทยก็อาจมีโอกาสเข้าไปตีตลาดในสหรัฐฯ ได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น ภาครัฐควรพิจารณาปรับเปลี่ยนนโยบายทางการค้าให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ท่ามกลางวิกฤตการณ์สงครามการค้าเช่นนี้

ข้อเสนอแนะ

๑) ประเด็น Trade war ระหว่างจีน-สหรัฐฯ นั้น หน่วยงานภาครัฐของไทยสามารถนำมาเป็นกรณีศึกษาและวิเคราะห์ว่าการตั้งกำแพงภาษีนั้น สามารถช่วยปกป้องผู้ประกอบการภายในประเทศ แก้ปัญหาการว่างงาน และลดปัญหาการขาดดุลการค้า ได้จริงหรือไม่ เพื่อพิจารณาถึงแนวทางในการกำหนดนโยบายการค้าระหว่างประเทศที่เหมาะสมกับบริบทของไทยในอนาคต

๒) ภาครัฐควรพิจารณาเกี่ยวกับการพัฒนากรอบความร่วมมือกับอาเซียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างให้นโยบายทางการค้าของไทยและอาเซียนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อเสริมสร้างอำนาจในการต่อรองทั้งกับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและประเทศอื่นๆ นอกภูมิภาค

๓) นอกจากชาติสมาชิกอาเซียนแล้ว ไทยควรพิจารณาถึงแนวทางในการขยายกรอบความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศพันธมิตร (ASEAN+9) ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย รัสเซีย สหรัฐฯ และแคนาดา ให้มีความเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างให้ประเทศมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

อ้างอิง

๑) 101. The World, <https://www.the101.world/20-points-on-trade-war/> สืบค้นวันที่ ๕ ต.ค.๖๑.

๒) BBC News Thai, <https://www.bbc.com/thai/inter-national-45652140>. สืบค้นวันที่ ๕ ต.ค.๖๑.

หมายเหตุ

* วิกฤตการณ์สงครามการค้า (Trade war) ซึ่งมีสหรัฐฯ และจีน เป็นประเทศคู่ขัดแย้งหลัก

** ประเด็นเรื่องการขาดแคลนเหล็กสำหรับผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ เป็นข้อมูลที่ได้มาจาก Washington D.C.

*** Section 301 ของ Trade Act of 1974 (last edition March 23, 2018), (Pub.L. 93-618, 19 U.S.C. § 2411)

**** Section 232 ของ Trade Expansion Act ปี 1962 (19 U.S.C. §1862)